

نقدی بر سوالات امتحان نهایی فیزیک سال سوم دبیرستان در سال

تحصیلی ۸۵-۸۶

سوالات فیزیک سال سوم دبیرستان در سال جاری یکبار دیگر این موضوع را که ای کاش مسوولان محترم آموزش و پرورش دقت بیشتری در طرح سوالات می گذاشتند را بر سر زبان ها انداخت.

بار دیگر شاهد این مطلب بودیم که سوالات اندکی با عجله و عدم دقت کافی طرح شده بودند که باز هم مانند همیشه شاهد اعتراضات دانش آموزان و دبیران مناطق مختلف و شهرستان های مختلف بودیم و تمام این مسائل تنها به دلیل عدم دقت کافی در طرح سوالات امتحان نهایی بود.

اگر نگاهی گذرا به سوالات باندازیم اولین گزینه ای که باعث می گردد که ذهن مشغول گردد این است که تعداد صفحات سوالات باعث ایجاد رعب و وحشت در دانش آموز می گردد البته نه به این دلیل که ۳ صفحه سوال داده شده است بلکه به این جهت که این ۳ صفحه سوال کاملاً پر شده اند بهتر آن بود که بر اساس اصول اولیه روان شناسی، سوالات مندرج کمتر و کمی بازتر نوشته می شد.

اولیه زیاد بودن تعداد سوالات سبب کاهش میزان نمره برای آن سوال نیز بوده است، در این صورت دانش آموز با نوشتن یک سوال نمره زیادی را از دست نخواهد داد که دوستان طراح به آن دقت کافی را مبذول داشته اند.

-در سوال اول امتحان به خوبی سطح کل کتاب از لحاظ تعاریف پایه مورد بررسی قرار گرفته است که جاهای خالی نیز به خوبی مورد سوال واقع شده اند به گونه ای که دانش آموز در این سوال اصلاً دچار سر در گمی نمی گردد.

-سوال دوم سوالی بسیار جالب است که با طرح یک شکل کلیه مفاهیم ماشینهای گرمایی درون سوز و برون سوز را مورد ارزیابی قرار می دهد.

-سوال سوم یکی از سوالاتی بود که حداقل دانش آموزان بنده به آن اشکال وارد می ساختند و حتی پس از توضیح این موضوع توسط بنده به آن ها و این که بارها نونه های آنها را به عنوان فرآیند حل نموده ایم، بیان می داشتند از آن جایی

که فرآیند های داخل کتاب همه به صورت خطوطی صاف و شکل هندسی خاص بوده است با دیدن این سوال حتی به خود اجازه اندیشیدن نیز نداده اند و چون شکل کاملاً نا آشنا بود از این سوال عبور کرده اند. البته خیلی از دبیران ما نیز به این سوال اشکال وارد می ساختند که به نظر من کاملاً مفهومی طرح شده بود و دانش آموزانی را از لحاظ مفاهیم نمودارها به خوبی مورد ارزیابی قرار می داد. البته همان گونه که بیان کردم خیلی از دبیران به این سوال ایراد می گرفتند و بیان می داشتند در امتحان نهایی جای سوالات با اصول طراحی جدید نیست به این معنی که سوال باید از حوزه درسی کتاب مطرح شود البته اشکال این دوستان چندان وارد نیست زیرا سوال باید از لحاظ تکنیک حل و روش حل و مفاهیم آن در حد کتاب درسی باشد.

-: سوال چهارم و پنجم و ششم نیز سوالات ساده بودند که به راحتی قابل حل هستند. و از متن کتاب درسی انتخاب شده اند.

-: در سوال هفتم باز هم شکل جدیدی از طراحان محترم را مشاهده می کنیم این سوال که به بررسی مفاهیم اختلاف پتانسیل الکتریکی می پرداخت به خوبی طرح شده بود البته من فکر می کنم اگر به جای این شکل همان شکل معروف یک پیل را میدادند دانش آموزان بیشتری به آن پاسخ می دادند.

-: سوال هشتم سوال بسیار ساده در زمینه خازن ها و در حد کتاب درسی طرح شده بود.

-: در سوال نهم قسمت (الف) مورد خاصی نیست اما در قسمت (ب) باز هم شاهد ابتکاری جدید در محاسبه مقدار انرژی مفید هستیم. اگر چه طرح خوب است اما همین که حدود را استفاده می کنیم غالباً سوال نیز دچار اشکال می شود. اینجانب از طراحان محترم این سوال را دارم که شمردن مستطیل های زیر نمودار چه چیزی را در دانش آموز مورد ارزیابی قرار می دهد؟ آیا شمردن صحیح مستطیل ها توسط یک نفر به این معنی است که وی مفاهیم انرژی را به خوبی درک کرده است؟ البته هنگامی که در حوزه تصحیح با برگه پاسخ مبنی بر این که "اگر دانش

آموز حدود جواب را هم بدست آورده است نمره را بدهید" سوالم دوباره در ذهن مرور گردید که دوستان به این نوع سوال به چه دیدی نگریسته اند؟
-: سوال دهم سوالی است که در متن کتاب درسی نمونه آن مشاهده می شود و دانش آموز با دانستن تنها این نکته که "پتانسیل زمین صفر است" به راحتی قادر به حل مساله خواهد بود.

-: سوال یازدهم نیز طبق معمول تمام امتحانات که باید شامل آزمایش باشد، داده شده است. البته من با این سوال اصلاً موافق نیستم زیرا در دبیرستانهای ما غالباً آزمایشگاهی وجود ندارد که آزمایشی صورت بگیرد. از طرفی اگر هم آزمایشگاه موجود باشد وسایل آزمایشگاه نیست، در این بلا تکلیفی اگر شما وقت تدریس کتاب فیزیک سوم را هم در نظر بگیرید مشکل وقت را هم اضافه خواهید نمود!
-: سوال دوازدهم سوال ساده می باشد که به راحتی قابل حل توسط دانش آموزان محترم است.

-: اما سوال سیزدهم، در این سوال اگر دانش آموز میدان ناشی از یک حلقه دو نیم شده را بداند بسیار سریع این مساله را حل می کند اما در صورتی که نداند اندکی با مشکل مواجه می شود. در سوال فوق که از سطح متوسط بالاتر است خیلی از دانش آموزان میدان یک حلقه تمام را برای یک نیم حلقه نیز استفاده کرده بودند که باعث شده بود تا جواب نهایی اشتباه گردد.

-: سوال چهاردهم قسمت (الف) نیز از سوالاتی بود که بحث در مورد آن بسیار است. از جهاتی این نوع سوالات این خوبی را دارا هستند که دانش آموز در سر جلسه امتحان مطلبی را می آموزد که من این را بسیار می پسندم و خود نیز در امتحاناتم رعایت می کنم، اما از جهاتی دیگر به دلیل آن که اغلب دانش آموزان با این سوالات آشنا نیستند، غالباً از حجم سوال داده شده به سختی سوال فکر می کنند و این موضوع که "سوالی که چندین خط است حتماً باید جواب زیادی هم داشته باشد" می اندیشند، از این رو به جواب دادن آن فکر نمی کنند. البته برخی از

دانش آموزان نیز با دیدن بارم آن از آن سوال به راحتی رد می شوند. در کل بهتر بود این سوال در امتحان نهایی داده نمی شد. حداقل در ایران!

اما در قسمت (ب) باز هم یک آزمایش مشاهده می گردد که همان طور که قبلاً بیان کردم بهتر بود این گونه سوالات داده نشود.

-: سوال پانزدهم و شانزدهم نیز کاملاً در سطح کتاب درسی طرح شده بود و فکر نمی کنم که از سطح آن از متوسط فراتر باشد.

در کل با تمام اعتراضاتی که دانش آموزان محترم و دبیران عزیز مبنی بر مشکل بودن سوالات طرح شده داشتند، سوالات کاملاً در حد کتاب و شاید حداکثر ۲ الی ۳ سوال اندکی برای دانش آموزان نا آشنا بود و این موضوع کاملاً عادی می باشد. البته دبیران محترم نیز اشکال را بر مبنای دید روان شناسی خویش دارند که "اگر ما سوال را به گونه ای طرح کنیم که دانش آموز با دیدن سوالات دچار نگرانی شود این دانش آموز اگر چه مطالب را به خوبی بلد است اما چون نمونه سوال را ندیده است دچار دلهره می گردد و سر انجام امتحان را خراب می کند"، من نیز با این گفته موافق هستم و به این نکته نیز اشاره می کنم که در هر صفحه یک سوال واقعاً جدید گنجانده شده است و اگر ما خود را جای دانش آموز بگذاریم دچار دلهره ناشی از پاسخ گویی می گردیم و تمرکز را از دست داده و امتحان را خراب می کنیم.

بهتر آن بود که شورای انتخاب و طرح سوال اندکی بیشتر می اندیشیدند و سوالات را اندکی بهتر طرح می نمودند تا از این لحاظ نیز مشکلی شامل دانش آموزان نمی گشت.

موفق و موید باشد.

داود رجبی-دبیر فیزیک